

MARGARIDA ABRIL I GONZÁLEZ

L'aventura d'una dona revolucionària

INTRODUCCIÓ.

Fa pocs dies que, a Catalunya i a la resta d'Espanya, s'ha fet un homenatge als brigadistes, que són un símbol de solidaritat i generositat. Van venir d'arreu del món per combatre per la República i per la democràcia, per lluitar contra el feixisme europeu de Mussolini i Hitler, i ho van fer a casa nostra, per voluntat pròpia, on molts d'ells van deixar la pell.

Penso que també cal fer memòria de totes aquelles dones i homes que van saber desprendre's, amb tanta generositat, de part de la seva vida per defensar uns ideals tan nobles com la revolució democràtica a Catalunya, on la idea de la democràcia no fou només formal sinó transformadora. Per això va ser necessari destruir el poder social i econòmic d'unes classes tradicionalistes i dominants a casa nostra en els anys trenta. Les reformes republicanes van ser conseqüència del gran projecte innovador que fou l'esquerra unida en un Front Popular. Quan aquest va guanyar les eleccions de 1936, es va veure assetjat per un cop d'estat militar, al qual donaven suport els sectors que es resistien als canvis democràtics i, com que no es van poder fer valer per les urnes, es van imposar per les armes.



Margarida Abril quan tenia 20 anys.

Aquest programa democràtic, es miri com es miri, era un projecte revolucionari. Una prova evident fou la impossibilitat històrica de portar-lo a terme. La vida de la Margarida Abril i González, que tinc la satisfacció de recordar-vos, és un de tants testimonis d'aquest desígni i d'aquesta lluita.

ENTORN FAMILIAR.

Margarida Abril i González va néixer a Argentona el dia 6 d'agost de 1910, filla d'Enric i de Maria. Enric Abril vingué al món a Sant Hilari Sacalm, i de jove va deixar el seu poble per anar a aprendre l'ofici de forner a Sitges. Alla va conèixer la que havia de ser la seva dona, Maria González, una mulata porto-riquenya que feia goig de veure. Un cop casats van anar a viure al carrer Angel Guimerà d'Argentona, on l'Enric va continuar fent de forner i compartí aquest ofici amb el de pagès. En aquesta vila nasqué la Margarida, segona filla de vuit germanes i un germà.

El seu pare va ser un home actiu, tant en el camp polític com sindical. Va lluitar contra el caciquisme en el seu poble i va contribuir a l'organització de la societat agrícola «La Redemptora»; després fou co-fundador de la Unió de Rabassaires de la comarca del Maresme. Va ser membre del PSOE i més tard va participar en la fundació del Partit Comunista a la comarca.

En aquest ambient familiar, d'inquietuds socials i polítiques, la Margarida s'imbueix d'idees republicanes, socialistes i comunistes. Argentona era un poble petit i tradicionalista i per aquest motiu, de ben joveneta, va voler anar a treballar a Mataró, perquè sentia que els aires podien ser més progressistes.



Margarida Abril amb els seus pares Enric i Maria. Perpinyà 1968.

PRIMERS CONTACTES AMB EL SINDICALISME REVOLUCIONARI.

Quan tenia catorze anys va començar a treballar d'aprenenta en una fàbrica tèxtil de Mataró. Quedà meravellada pel clima revolucionari i democràtic que hi havia a les organitzacions obreres i sindicals. Ben aviat va ingressar al sindicat de la CNT.

Durant el període de dictadura de Primo de Rivera, la patronal catalana reaccionà violentament contra l'aparició del primer sindicalisme amb empena, organitzat i numèricament fort. El desenvolupament d'aquesta embranzida sindicalista va anar acompanyada pel creixement de la violència social. Davant aquesta realitat, les dones crearen les seves pròpies organitzacions, es manifestaren i participaren a les vagues. Van ser elles que s'oposaren amb més tenacitat a tor-

nar al treball abans no s'aconseguís la reducció dels horaris i un augment de salaris que permetés equilibrar la puja desmesurada del cost de la vida. També les movia la voluntat d'afermar unes organitzacions sindicals fins aleshores reprimides.

La Margarida treballava a can Colomer, una de les empreses de teixits de punt més importants de Mataró. Va organitzar, amb altres persones capdavanteres de la CNT, una vaga per aconseguir augments salarials i altres millores relatives a les condicions laborals. La Margarida recorda que l'empresari va acomiadar tots els treballadors, però aquests oposaren resistència a abandonar la fàbrica. El fet es va discutir als Comitès Paritaris, òrgans sindicals establerts per la dictadura. El conflicte acaba sense represàlies i els obrers van aconseguir un augment de salari. Després, alguns treballadors que s'havien distingit com a capdavanters del conflicte, van haver d'abandonar la fàbrica perquè hom els increpava contínuament i no podien fer la feina amb normalitat. Entre aquests hi havia la Margarida, que es va veure obligada a deixar el seu lloc de treball.

Seguidament es col·locà a la fàbrica Molfort's. En aquesta empresa la majoria d'assalariats estaven afiliats a la CNT, associació obrera que, al final de la dictadura del general Berenguer, ja estava legalitzada. La Margarida, en aquell temps, formava part de la comissió d'empresa de la CNT i tots els conflictes entre els treballadors i l'empresari es resolien a partir dels representants d'aquest sindicat.

La Margarida vivia a Mataró, a casa d'uns familiars; així li anava més bé tant per la feina com per les seves activitats sindicals. Les seves germanes també van decidir anar a treballar a Mataró i, progressivament, tota la família s'hi va instal·lar, fins i tot el pare que feia de forner a Argentona. Primer van viure al Camí Ral i més endavant al carrer de Llauder i al carrer d'Argentona.

L'OASI DE LA REPÚBLICA.

Quan es va proclamar la República, ella i altres joves, com el Valverde i en Joaquim Gil, van fundar la Joventut Comunista a Mataró i al Maresme. Fou la responsable comarcal d'aquest grup polític i també formava part de la seva direcció a escala catalana, que dirigia Lina Òdena, amb la qual va establir una gran amistat. Ella recorda que, després dels fets d'octubre de 1934, a Mataró es va desencadenar una forta repressió contra la gent d'esquerra per part de l'exèrcit i de la Guàrdia Civil. La Joventut Comunista va haver de romandre a la clandestinitat i l'activitat política hi fou més limitada.

En aquells anys la Internacional Juvenil Comunista va llançar una campanya per la unitat de les esquerres en contra del feixisme, que ja dominava a Alemanya i a Itàlia. Responent a aquesta crida, es van formar comitès unitaris de forces polítiques d'esquerra, amb joves socialistes, comunistes, de les joventuts llibertàries i independents. Tot i la manca de llibertats en el període del bienni negre (1934-1936), la Joventut Comunista catalana es va organitzar, com tantes altres entitats d'esquerra, i es feren mobilitzacions per l'alliberament dels presos polítics, per

la defensa dels membres del Govern de Catalunya, per la llibertat del president de la Generalitat, Lluís Companys, i per la de la dirigent de les Joventuts Comunistes, Lina Òdena.

A partir d'un seguit de mobilitzacions i de la formació dels comitès unitaris, es van anar establint lligams entre els diferents militants i es van fer aliances entre alguns sectors, especialment els socialistes i els comunistes, que coincidien en molts punts del seu programa, que després van desembocar en la unificació i en la creació de la Joventut Socialista Unificada de Catalunya (JSUC), simultànies amb la fundació del PSUC, el juliol de 1936.

Aquest procés va respondre a un plantejament més general des de la Internacional Comunista que, en el seu VII Congrés, va orientar la seva política cap a la formació de fronts amplis d'esquerra contra el feixisme. En aquest congrés hi va assistir Lina Òdena representant les Joventuts Comunistes de Catalunya. Seguint els principis del marxismeleninisme i de l'internacionalisme proletari, a partir d'aquest Congrés la Joventut Comunista va revisar i corregir molts dels mètodes de tipus sectari que la caracteritzaven i es van desenvolupar actituds molt obertes i solidàries a favor d'un front unitari. L'anàlisi política els va fer conscients del perill que suposava l'ascens del feixisme per a les joves democràcies europees i de la necessitat de lluitar plegats amb altres sectors de la societat.

En aquesta etapa la Joventut Comunista es va transformar en una organització de masses, i va militar, entre altres objectius, per la defensa de les llibertats de Catalunya, perquè entenien que era una de les qüestions polítiques que el feixisme posaria en perill.

Una qüestió important que la Margarida recorda fou l'organització dels Pioners. Tenien un Comitè Nacional i representants a tots els pobles. El seu responsable era també membre del Comitè Executiu i del Comitè Nacional del JSUC. Aquesta entitat ja feia temps que funcionava; anava dirigida a educar el jovent per a la consecució d'un món més lliure i humanitari, sobre les bases de la igualtat. Feien excursions i activitats teatrals arreu de Catalunya. Ella havia estat cap dels Pioners juntament amb l'Enric Dalmau de Mataró.

EL PROCÉS D'UNIFICACIÓ.

El procés d'unificació va començar el mes de febrer de 1936, en què es va fer la primera reunió conjunta del Buró de la Joventut Comunista, les joventuts del PSOE, les del Partit Català Proletari i les de la Unió Socialista. En aquesta sessió es va decidir d'encaminar les negociacions cap a la creació de la Joventut Socialista Unificada. Els temes d'acord van ser: adoptar els principis del marxismeleninisme, educar la joventut en els principis de l'internacionalisme proletari i la lluita de classes. Per portar aquest programa endavant, van resoldre bellugar-se en el sector estudiantil, en el dels obrers industrials, en la pagesia i en els clubs de joves. Calia fer treball de masses i de base, organitzant comitès

unitaris amb membres de les quatre formacions. Es va decidir que el caràcter de la JSUC, a l'igual del PSUC, recollís les aspiracions nacionalistes de Catalunya. També es va acordar l'adhesió a la Internacional Socialista.

Cinc dies després de l'aixecament feixista es feia públic el naixement del Partit Socialista Unificat de Catalunya –nom aquest proposat per Rafael Vidiella– després d'una reunió a la Casa del Poble del carrer Primer de Maig de Barcelona. Era la primera vegada que socialistes i comunistes assajaven una fórmula d'unió que no fos a escala de joventuts, i no hi ha cap dubte que l'esclat de la guerra civil afavorí la fusió urgent. Com a òrgan d'expressió, disposaven de la revista *Treball*. El secretari general del nou partit fou Joan Comorera, que procedia de la USC, en la qual ocupava aquest mateix càrrec. Es va crear un Comitè Central amb 51 membres. Els partits que formaren la nova unió van ser el PCC, la USC, la FC i el PSOE.

Amb les joventuts llibertàries hi va haver tot un seguit de discussions que van originar alguns punts d'acord, i durant molt de temps es constituïren comitès d'enllaç en els quals van participar, per part de l'àmbit català, destacats dirigents anarquistes, com Alfredo Martínez, Fidel Miró i Serafí Aliaga.

LA GUERRA CIVIL I LA LLUITA CONTRA EL FEIXISME.

Els primers dies de la insurrecció es va fer un míting al Price de Barcelona, en què van parlar Alfredo Martínez, pels joves llibertaris, Martí Salvat per les Joventuts Socialistes Unificades i altres dirigents que van mobilitzar tota una multitud de joves en un acte unitari contra el feixisme.

En una reunió de delegats de les Joventuts Socialistes Unificades de les comarques de Catalunya va ser elegit provisionalment, com a secretari de les JSUC, Martí Salvat. Tot i que va fer un bon treball polític i en pro de la consolidació de la nova organització, després dels fets de maig de 1937, va tenir greus problemes amb el POUM i, a resultes d'aquests incidents, va dimitir. Posteriorment va ser nomenat Venceslau Colomer, i es va formar un Comitè executiu en què figurava Margarida Abril.

El mes de gener de 1937 es va fer a Barcelona la I Conferència Nacional, al Casal Lina Odena. Federico Melchor va representar les JSU d'Espanya. En aquesta ocasió es van elegir els delegats per participar en la Conferència de les JSU d'Espanya. Martí Salvat i Margarida Abril van formar part de la delegació. En aquesta reunió, que es va celebrar a Madrid, es va constituir un Comitè Nacional presidit per Santiago Carrillo, en què també participaren Margarida Abril i Martí Salvat com a representants de Catalunya.

La JSUC fou una agrupació força organitzada que va jugar un gran paper polític. La seva activitat es va reflectir a l'exèrcit, als sindicats, a les empreses, al camp, als Ajuntaments i a la Universitat.

LA DONA I LA GUERRA.

En la lluita contra el feixisme, les dones van tenir un paper destacat. Hem de tenir en compte que havien d'ocupar els llocs de treball que abans de la guerra eren acaparats pels homes, que ara estaven al front. Per guanyar-la, era necessari no interrompre el procés de fabricació d'articles, tant bèl·lics com dels de producció d'aliments. S'havia de mantenir l'activitat a les fàbriques i al camp i la dona havia de suplir la manca de mà d'obra masculina. Així va ser com el treball femení va arribar a ser un dels més importants de la rera-guarda.



Cartell dedicat a la dona obrera.

El 1937 es va crear un moviment anomenat «Dona Jove», inspirat en la idea dels moviments unitaris i potenciat per les dones comunistes catalanes. Aquesta organització va celebrar un Congrés de tot Catalunya el cap del qual fou Lluís Companys, aleshores president de la Generalitat de Catalunya, i en què es va constituir un Comitè Nacional la direcció del qual va recaure en Montserrat Martínez, militant d'ERC. Després s'hi van anar incorporant representants de totes les joventuts feministes. La Margarida Abril era entre les representants de les JSUC, i recorda que també hi va assistir una delegació de dones franceses encapçalada per Jeanette Nermachén i una dirigent de la Internacional Juvenil Comunista, que es deia Casanovas.

Aquesta entitat va fer diverses activitats, entre elles organitzar un festival al Palau de la Música de Barcelona. També arribava a l'exèrcit, i utilitzaven un periòdic que portava per nom *Juliol*, que tenia una tirada d'uns 30.000 exemplars, editat amb l'ajuda del PSUC.

La Margarida Abril també va estar destinada al front d'Aragó, ajudant les joventuts de l'exèrcit. Va participar en la retirada de les unitats republicanes fins que el front es va estabilitzar a les terres de Lleida, on es va quedar a treballar al costat de Pere Ardiaca. Va portar a cap activitats organitzadores als pobles de la comarca, fins a l'ofensiva franquista a Catalunya. Amb la retirada, va arribar a Barcelona i, juntament amb Santiago Carrillo i altres dirigents del JSUC, feren cap a Figueres i a continuació van passar a França.

LA LLARGA AVENTURA DE L'EXILI.

L'ofensiva de les tropes franquistes contra Catalunya, que va començar el 23 de desembre de 1938, va provocar l'esfondrament i l'aniquilació de l'exèrcit republicà. La retirada es va produir en un clima patètic, mentre les terres catalanes eren ocupades progressivament.

La Margarida va fer camí cap a França envoltada per aquest ambient de derrota, i va anar a parar al camp de concentració d'Argelès. Al cap d'uns mesos es va poder escapar amb el cotxe d'uns companys, també militants de les JSUC, i es va dedicar a l'organització d'activitats per ajudar les persones que estaven amagades a Espanya.

Quan va esclatar la Segona Guerra Mundial, els comunistes espanyols que eren a França van ser perseguits, i la Margarida, amb dues companyes més, es va traslladar a Dax amb l'ajuda del PCF. Un cop a Dax van agafar un taxi que, en lloc de portar-les a l'adreça que els havien donat, les va dur a la policia. Van passar tres dies a la presó en unes condicions deplorables. Reberen la visita de Patricio Azcarate, ex-ambaixador de la República a Anglaterra, que les en va treure i les va deixar en un altre local on estaven més ben ateses. Foren jutjades i expulsades de França. Al cap de pocs dies, amb l'ajuda d'Azcarate, van poder embarcar a Bordeus en direcció als Estats Units.

Després d'uns dies als Estats Units, a casa d'una família, va salpar cap a Mèxic amb Fernando Claudin i Venceslau Colomer. A Mèxic passà moltes dificultats econòmiques fins que va trobar feina. Va viure amb altres camarades joves i van muntar una comunitat en què va conèixer «Roman», amb qui es va casar. Junts van treballar a les JSU a favor de Catalunya i Espanya, buscant antics militants i arrançant contactes per correspondència i enllaços a partir de familiars. Organitzaren actes per ajudar econòmicament els presos antifranquistes i les seves famílies.



En «Roman» i la Margarida a bord del vaixell xilè via Xile i Argentina. Juny de 1943.

La direcció del PCE i la del PSUC van decidir que la Margarida s'havia de preparar políticament per incorporar-se al treball clandestí a Catalunya, i ella es va dedicar a aquesta tasca durant els anys 1942 i 1943.

LA LLUITA POLÍTICA A LA CLANDESTINITAT.

El PSUC va haver de constituir-se en la clandestinitat per seguir lluitant contra el franquisme: preparaven quadres polítics per reconstruir el Partit a l'interior. Va ser molt difícil, ja que no hi havia ni impremtes, ni paper, ni ràdio, ni diners, ni cases, ni cap organització legal. A més a més tot el poble estava banyat d'incertesa per la dura repressió, i això feia molt difícil la tasca en la il·legalitat.

La Margarida va arribar a Barcelona la tardor de 1943. Les primeres setmanes foren molt difícils; en primer lloc perquè els camarades del partit no veien amb bons ulls la seva presència ni la de ningú que vingués d'Amèrica i, en segon lloc, perquè en aquells moments hi havia una repressió molt forta contra la gent d'esquerra i especialment contra els comunistes; eren temps molt difícils per organitzar-se en la clandestinitat. Va haver de canviar el nom pel de «Ramona», nom de guerra amb el qual va ser coneguda.

A Madrid també va tenir dificultats per ser identificada, tot i que portava una carta de recomanació de Santiago Carrillo. La qüestió era que les opinions respecte a la direcció del Partit Comunista i a la del PSUC no eren les mateixes entre l'aparell polític de l'interior i els que havien marxat a l'exili.

Després de grans esforços per connectar amb les direccions del PCE i del PSUC de dins del país, va decidir buscar joves comunistes de les JSU i aviat va localitzar-ne tres que havia conegut durant la guerra. Al cap de poc temps, ja havia organitzat un petit grup de joves de les JSU. La Margarida explica que «a més de les dificultats econòmiques i del perill de viure constantment perseguits, s'hi afegia la manca de comunicació entre els membres del PSUC. La direcció era a l'Argentina, i això encara feia més difícil la tasca d'organització política.»

Al cap d'un temps, la direcció del partit va enviar més camarades per encarrilar l'organització a Catalunya. Entre ells va venir el marit de la Margarida, conegut amb el nom de guerra de «Roman», com a representant de l'aparell del partit. És a partir d'aquest fet que pogueren fer un treball més efectiu a favor de la joventut, tant a Barcelona com a altres pobles de Catalunya, com Reus, Manresa, Tarragona, Lleida, Girona, Sabadell, Mataró, etc. El PSUC els enviava ajuda econòmica i política i això facilitava la militància i l'activitat.

LA NOVA ORGANITZACIÓ EN TEMPS DE LA POR.

A finals de l'any 1944 es va constituir una Direcció Nacional de les JSU de Catalunya que era formada per:

Margarida Abril	responsable polític
Joaquim Gil	responsable d'organització
Joan Rius	responsable sindical
Artur Pascual	responsable de propaganda

Josep (?)
Casassas i Victòria Pujolar

responsable del treball de masses
responsables a la universitat

A Barcelona i altres localitats de Catalunya es van organitzar Comitès Locals. Les reunions es feien a cases particulars o al bosc. S'hi comentaven les activitats dutes a terme, les dificultats en què s'havien trobat i s'hi llegien i discutien els materials que havien arribat de França i Amèrica. Seguien fent la revista *Juliol*, que feia de portaveu de les joventuts comunistes, i s'editava a la mateixa impremta on es publicava *Treball*, òrgan del PSUC. A la universitat, la Victòria Pujolar i en Casassas van impulsar una entitat unitària anomenada Front Universitari de Catalunya, que es va fundar a Montserrat el 1944. Els dirigents més destacats eren de la Democràcia Cristiana, entre ells el fill de Carrasco i Formiguera, que tenia molt bona relació amb en Casassas. Segons la Margarida Abril, l'any 1945 les JSUC van mobilitzar vuit-cents joves i van poder fer una reunió en un bosc del Montseny, amb gran nombre de militants de Barcelona i de les comarques.

En aquells anys, el PSUC tenia grups organitzats de guerrillers en els quals també participaven militants de les JSUC. El responsable era Numen Mestre, que va ser detingut amb el «grup dels 80» entre març i abril de 1947, el qual després va ser afusellat juntament amb altres persones destacades com Julià Grimau, Puig Pidemunt, Valverde, etc. Aquests grups actuaven sota la perspectiva que el feixisme acabaria derrotat i que aquesta desfeta retornaria la República democràtica a Espanya. Aquesta esperança, i l'esperit de lluita d'aquella joventut i de molts homes i dones feia que, tot i la duresa de la repressió franquista, perdurés el coratge per a la defensa de les llibertats democràtiques i nacionals de Catalunya.

El 1948 es va decidir abandonar la tàctica de lluita de guerrilla per donar més importància al treball d'infiltració en organismes legals, com els sindicats oficials, i a una certa relació amb intel·lectuals i forces burgeses de l'oposició.

Cal recordar que, amb el triomf del franquisme, la joventut obrera i estudiantil va ser sotmesa a llargues jornades de treball, amb salaris extremadament baixos, sense cap dret sindical ni de vaga per defensar els seus legítims interessos. Les circumstàncies econòmiques i polítiques feien que la majoria dels joves no poguessin accedir a la universitat ni a la formació professional. No cal remarcar que les dones encara eren molt més discriminades pel fet de ser-ho, en una societat dominada per una cultura fortament masculista. Totes les lleis de la República a favor del divorci, de l'avortament i d'ajuda a la maternitat van ser anul·lades, intensificant-se la discriminació en el salari i les condicions laborals, perquè es pretenia el retorn de la dona a la llar.

Quan va acabar la Segona Guerra Mundial va començar a esvaïr-se la il·lusió del triomf de la democràcia a Espanya. La unitat entre les forces polítiques catalanes havia estat un víctima més de la Guerra Civil. Tots els partits estaven desorganitzats i esperaven que la democràcia ens arribés per obra i gràcia dels països guanyadors, com Anglaterra, França i Estats Units.

TEMPS DIFÍCILS I NOVES ORGANITZACIONS DE DONES.

El 1946 la Margarida va tornar a exiliar-se a França. Passà caminant pels Pirineus fins a arribar a Perpinyà i després a París. Allà va tenir contactes amb la direcció del PSUC i va treballar pel partit, deixant les seves activitats a les JSUC. Formà part de la comissió del PCE-PSUC pel treball de les organitzacions a França. També es va incorporar al moviment de dones catalanes que alternava amb la feina del partit, dirigint activitats en vista a l'interior de Catalunya per ajudar els presos polítics i camarades que es trobaven aïllats.

Emmarcat en la lluita de les dones catalanes i espanyoles a França, es va fer un Congrés en què es va crear la Federació Mundial de Dones. S'elegí com a presidenta la francesa Madame Cuttò. Una de les vice-presidentes va ser Do-

lores Ibarruri, «La Pasionaria», representant de les dones espanyoles. Aquest Congrés els va obrir noves perspectives després de sofrir tantes penalitats i misèries en els camps de refugiats i les deportacions nazis. Es crearen organitzacions antifeixistes espanyoles a diversos països per afavorir el retorn



La Margarida i en Roman a la festa d'AVANT, l'any 1994.

de les llibertats democràtiques a Espanya. Es va publicar una revista informativa, dirigida per Lúdia Falcón i Dolores Ibárruri, per tal de col·laborar amb les dones que vivien a l'interior del país i ajudar-les.

Després del V Congrés del PCE, l'any 1954, la Margarida va deixar de treballar pels col·lectius de dones i la feren responsable de l'organització del PSUC a França.

ACTES CULTURALS A FAVOR DE LA LLUITA ANTIFRANQUISTA.

La Margarida pertanyia a una comissió del PSUC que tenia com a objectiu organitzar, a París, actes culturals a favor de la lluita antifranquista. A partir dels anys seixanta van fer una sèrie d'actes molt significatius, que van acollir un bon nombre d'espectadors. Tingueren especial relleu les actuacions dels Setze Jutges i de Raimon. Amb aquest últim va continuar una llarga relació personal,

que va originar una bona amistat. Un dels actes amb més ressò va ser el recital poètic, dirigit per Ricard Salvat, que va tenir lloc al teatre Gerard Philip de Saint Denis (prop de París), en el qual Pablo Neruda va recitar una poesia de Garcia Lorca sobre Mariana Pineda. Aquestes manifestacions pretenien establir noves relacions i augmentar la influència del PSUC sobre els intel·lectuals catalans i també damunt altres sectors de la societat. Entre altres, es va contactar amb Corredor Matheos, Candel, Guinovart, etc.

A París es van organitzar trobades amb representants del Casal Català i amb el secretari del president de la Generalitat a l'exili, Josep Tarradellas, per preparar-ne d'altres que tenien el mateix objectiu, a més de l'alliberament dels presos polítics i la defensa de les llibertats democràtiques i nacionals de Catalunya. Una activitat que cal destacar va ser l'acte unitari celebrat a París en què van participar Raimon, Pi de la Serra i Xavier Ribalta, cantant en català. Va comptar amb l'assistència de Josep Tarradellas i la col·laboració de totes les forces catalanes antifeixistes.

Es van fer uns Jocs Florals a Marsella, amb la participació de Maria Aurèlia Capmany, Guillermina Motta, Joan Triadú, Paco Candel i Josep M. Castellet, entre altres. Estaven organitzats pel Casal Català d'aquella ciutat, que presidien militants del PSUC com Panyella i Carton, i tingueren un gran ressò entre la població catalana.

En aquell temps, el PSUC va jugar un paper molt important i va aconseguir la incorporació de molts artistes i intel·lectuals de l'època.

Margarida Abril recorda les mobilitzacions del maig de 1968 a París. Totes les activitats es van paraitzar durant uns dies, i els catalans i espanyols que s'hi estaven es van unir al moviment dels estudiants i treballadors francesos. Opina que va fracassar per la falta d'unió dels partits d'esquerres. El PCF va aconsellar posar-hi fi a causa de la impossibilitat de negociar amb altres forces polítiques, especialment amb els socialistes.

L'experiència de treball polític a França va ser molt dura. La recorda com un temps difícil i hostil, però reconeix que la va formar políticament i culturalment com a militant comunista.

LA TORNADA A CATALUNYA.

El 1975, quan va morir el dictador, va tornar a Catalunya formant part del Comitè Central i del Comitè Executiu del PSUC.

El 1982 es va produir en el PSUC la lluita contra l'eurocomunisme. La Margarida va ser una de les militants que va sortir del partit per estar en desacord amb les noves directrius. Va col·laborar en l'organització del Partit dels Comunistes de Catalunya. Treballà també en la Comissió Internacional del PCC en relació

amb les Associacions d'Amistat amb diversos països exsocialistes, com la Casa d'Amistat de la URSS, que tenien la funció d'informar i agermanar els militants de diferents terres a l'entorn d'aquesta Unió.

Actualment pertany al Comitè Central del PCC, però, per la seva edat, ajuda el partit, en la mesura del possible, sense una responsabilitat concreta.

Com podem comprovar, Margarida Abril va ser i és una dona revolucionària que no ha deixat de lluitar pels drets dels treballadors i de les treballadores. S'ha distingit en la lluita a favor de les llibertats democràtiques i nacionals de Catalunya, i també ha estat una defensora dels ideals comunistes i marxistes amb els quals s'identifica.

Margarida Colomer i Rovira



Margarida i el seu marit en un acte d'homenatge a Terrassa, el 14 d'abril de 1992.

BIBLIOGRAFIA.

SARRADELL, Josep. *Clandestinos*. Ed. Partit PCC. Barcelona, 1995.

VÁZQUEZ MONTALBAN, Manuel. *Pasionaria y los Siete Enanitos*. Ed. Planeta. Barcelona, 1995.

Memòria escrita per Margarida Abril i diverses entrevistes personals.